

Geçmişin Gölgesinde Bir Parti Olmak

Hakan M. Kiriş

Araş. Gör.

Süleyman Demirel Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Kamu Yönetimi ABD

E-posta: hakanmkiris@yahoo.com

Türkiye 29 Mart yerel seçimlerine kilitlemiş ve AKP – CHP mücadelesi ağırlıklı bir siyasal hayatın haberlerini gazetelerden okuyup haber bültenlerinden ve tartışma programlarından izlerken arka planda kalmış bir başka partinin handikaplarına yer açmayı, önce sarıdan yeşile sonra da yeniden sarıya dönen bir ara renk olması bakımından gerekli gördüm.

Konu ile ilgilenenler için bilindik olan hikâyeyi kısaca hatırlayacak olursak, 12 Eylül sonrasında ortaya çıkıp seçimlere girmesine izin verilen üç partiden en az yapay görüneni olan Anavatan Partisi, 1983 seçimlerini izleyen dört seçimde daha oy grafiği giderek gerilese de mecliste temsil edilmeyi ve iktidar ortağı olabilmeyi başarmıştı. 2002 seçimleri ise, kalan son seçmenlerinin de ANAP'a ayrılık taleplerini ilettiği bir tükenmişliğe işaret ediyordu. Zaten Türk seçmeni ile ANAP'ın aşkının dillere destan olacak bir hikâyesi de yoktu. 1983 seçimlerinde alınan %45'lik oy oranı siyasi yasakların kalkması ile ANAP için bir hayal olmuş, partinin temsil ettiği iddia edilen dört eğilim kendi yuvalarına dönmüştü. 1989 yerel seçimlerinde iktidar partisi olan ANAP, hem soldaki SHP'nin hem de aynı kulvarda yer aldığı DYP'nin gerisinde kalarak ancak üçüncü parti olabilmiş, nihayet DYP, SHP ile birlikte 1991'de iktidarı ANAP'tan teslim almıştır. Tabii bu arada partinin ve yönetici kadrolarının 1980'lerde ülkeyi "transformasyona" uğrattığını, 8. cumhurbaşkanını çıkardığını, 1990'larda düşman kardeşi DYP ile kan davası güttüğünü, 28 Şubat sonrasında iktidarı "gümüş tepsi" içinde devraldığını, son iktidar ortaklığında ise, ülkeyi temelinden sarsan ekonomik krizleri yaşadığını unutmamak gerekir.

2002 seçimlerine girerken kurucu – ilk – efsane genel başkan olan Özal hatırasını da yanına alarak Avrupa Birliği'ne odaklı bir propagandaya sarılmış olan Mesut Yılmaz, sandıkta yaşadığı hezimet sonrasında ANAP liderliğinden ayrılmıştır. 2002 sonrasındaki üç yıl, Türk siyasetinde şaşkıncı olmayan bir

düşünce olan Yılmaz'ın her an geri döneceği beklentisi ile önce Ali Talip Özdemir'in ardından da Nesrin Nas'ın genel başkanlığında ve tabii basınla iktidar dönemindeki ilişkilerin kurulmasının mümkün olmamasının da etkisiyle, kamuoyunda adı pek duyulmayan bir dönem olarak geçirilmiştir. Dahası Nesrin Nas döneminde girilen 2004 yerel seçimlerinde oy oranı iyice eriyip %2,5'e düşmüştür.

Yılmaz'ı beklerken 2005 yılında bir başka beklenti gerçeğe dönüşmüştür. 2002 seçimleri öncesinde ANAP içinde liderlik yarışına giren ancak ilerleyen süreçte AKP'ye transfer olup önce Milli Eğitim Bakanlığı ardından da Kültür ve Turizm Bakanlığı gibi üst düzey görevlerde bulunan Erkan Mumcu, AKP'den istifa edip yuvaya dönmüştür. Mumcu'nun kimilerine göre "gecikmiş" genel başkanlığı döneminde yaptığı ilk icraat, partinin sarı renkli bal peteği şeklindeki Türkiye haritalı logosunu değiştirmek olmuştur. Mumcu, bünyesinden ayrıldığı iktidar partisinin genetik kodları üzerinde üç yıl boyunca gözlemde bulunduğundan olsa gerek, yeni logo olarak Türk seçmeninde kolaylıkla dindarlıkla özdeşleştirilebilecek "yeşil" rengi tercih etmiştir. Mumcu'nun icraat dönemi büyük umutlarla başlamıştır. Mumcu liderliğindeki ANAP, o dönemdeki yeni adıyla ANAVATAN, iktidar partisinin görmezden geldiği ancak üyelerinin söz alabildiği zamanlarda ana muhalefetten daha etkili olmaya çalıştıkları bir parti grubu görüntüsü vermiştir. Bunun yanında Mumcu, ülkenin çeşitli yörelerinde mitingler düzenlemiş, katıldığı TV programlarında ve verdiği röportajlarda AKP'den ayrılma nedenlerini uzun uzun anlatıp yeni/eski partisinin dönüşümünü açıklamaya çalışmıştır. Bu arada maddi sıkıntı içine düşen parti, genel merkezini "kat karşılığı" devretmeyi gündeme almıştır.

Nisan 2007 cumhurbaşkanlığı seçimlerinde yirmi kişilik grubu ile kilit parti konumuna yükselen ANAP, sürecin öngörülen şekilde işlememesi üzerine nice badireden sonra kazanmaya çalıştığı vakarını sekteye uğratmış, DYP ile DP adı altında birleşme girişiminin fiyasko ile sonuçlanması da partiyi 2007 seçimlerinin dışına atmış, Mumcu'yu ise genel başkanlıktan etmiştir. Buraya kadar olanlar herkesin ana hatlarıyla bildiği olaylar.

ANAP'ın genel seçimlere katılamayacak bir duruma gelmesi partiye gönülden bağlı olan yandaşların dahi tepkilerine neden olmuştur. Bu tepkiler ve kamuoyu önündeki sorumluluğun ortaya çıkardığı baskılar Mumcu'yu partinin başından ayrılmak durumunda bırakmış görünüyor. Bugün ANAP, Salih Uzun'un genel başkanlığında artık kronik hale gelen handikaplarını yaşamaya devam ediyor.

Salih Uzun, gençlik kollarından yetişmiş bir partili olarak geçmişine özlem duyuyor olmalı ki, eski sarı bal petekli ANAP logosunu, Mumcu'nun yeşil logosu yerine, yeniden kullanıma soktu. Ayrıca ANAP'ta "devr-i saadet" olarak anılan Özal dönemi, tıpkı genel başkanlığının son zamanlarında Yılmaz, daha sonra da Mumcu'da görüldüğü gibi, bugün de Uzun'un söyleminde ağırlıklı bir yer tutmayı sürdürüyor. Öyle ki, son on yılda ANAP liderlerine sorulan her soru, Özal döneminde o konuda ne kadar ilerleme kaydedildiği ya

da Özal'ın o soruna nasıl baktığının uzunca bir anlatımı ile yanıtlanıyor. Bu yanıtta biraz da iktidar partisinin eleştirisi eklendiğinde soru mükemmelen! geçiştiriliyor. Dolayısı ile partinin lideri ve yönetici kadroları, halen daha Özal'ın lider karizmasının ardına sığınıyor, kerameti ona sıkı sıkıya sarılmakta buluyor. Oysa dünya Özal'ın iktidarı bıraktığı 1989 yılından bu yana tanınamayacak kadar değişti/değişiyor.

Yeni Genel Başkan Salih Uzun ise, AKP saflarında yerel seçime katılan eski partililerini, "Titanik'e son anda binen gafiller" olarak suçluyor, İstanbul Büyükşehir Belediyesi için Ahmet Özal'ı aday gösteriyor, partisi için kurtuluşun geçmişe sıkı sıkıya yapışmak olduğundan bahsediyor, diğer partileri ANAP adını ağızlarına alırken dikkat etmeleri gerektiği konusunda uyarıyor... deyim yerindeyse ANAP için ötenazi isteyen eski partililerin taleplerinin haklılığını düşünmemize neden oluyor. Buna karşın iktidar alternatifi olarak günün ve yarının gereklerine uygun ve mutlaka ama mutlaka Özal döneminden farklı, Özal'ın gölgesini üzerinde taşımayan, yeni hangi projelerinin olduğunu ise bir türlü açıklamıyor. Bu durum böyle projelerin olmadığı anlamına gelebileceği gibi, bu projelerin reel siyasetin gündeminde yer bulamayacağı düşüncesine de dayanıyor olabilir. Ancak gerçek olan şu ki, her iki durum da partinin eskiden ayrılmasını ve yenilenmesini önüyor. ANAP geçmişte olduğu gibi, bugün de Özal'ın rüzgârı ile yelkenini doldurmayı hayal ediyor. Oysa artık Özal rüzgârını başka yelkenlerle çok daha iyi yakalayanlar var. ANAP'ın yeni ufuklara yelken açma vakti ise çoktan geldi ve geçiyor.

